

Yazar

Dr. Av. M. Lamih ÇELİK

*Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı*

Belediyelerde Arabuluculuk Sürecine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

o GİRİŞ

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununda yer alan tanıma göre arabuluculuk, belirli teknikler uygulanarak tarafların görüşmesinin ve müzakere edilmesinin sağlandığı, tarafların birbirlerini anlamaları ve bu şekilde uyuşmazlığı çözüme kavuşturma imkânının tanındığı, mümkün olmadığı takdirde ise bağımsız ve tarafsız bir kişi tarafından çözüm önerisi getirilebilen ve ihtiyari olarak yürütülen bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Bu kapsamda arabuluculuk, uyuşmazlığın mahkeme dışı, hızlı ve kesin bir şekilde çözülmesini amaçlayan bir usul hukuku kurumudur.

Arabuluculuk, “zorunlu arabuluculuk” ve “ihtiyari arabuluculuk” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Zorunlu Arabuluculuk, bazı uyuşmazlıklar için mahkemeye dava açmadan önce arabulucuya gitme zorunluluğu vardır. Zorunlu arabuluculuk, bu uyuşmazlıklar

açısından dava şartıdır. Yani, arabulucuya gitmeden açılan dava, dava şartı yokluğu nedeniyle reddedilir. Ticari davalar ve iş davalarına konu olan bazı talepler (kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, fazla mesai ücreti, maaşlar vb.) zorunlu arabuluculuk kapsamına alınmıştır.

İhtiyari arabuluculuk, tarafların bir arabulucuya gitme zorunluluğu olmadığı halde uyuşmazlığın çözümü için dava açmadan önce arabulucuya başvurmayı tercih etmesidir.

Uyuşmazlığın çözümü için arabulucuya başvurulması halinde belediyenin sulh yetkisini kullanabilmesi için, 6325 sayılı Kanun’un 1. maddesine göre belediyelerin bu konuda serbestçe tasarrufta bulunabilmesi ve uyuşmazlığın özel hukuk ilişkisine (mal alım sözleşmesi, hizmet alım sözleşmesi, yapım işi sözleşmesi vb.) dayanması gerekmektedir. Buna göre sulh yoluyla tasfiye edilebilecek uyuşmazlıklar: Ücretler, su bedeli, taşınmaz satış işleminden kaynaklanan ala-

caklar¹, kira alacakları², işgaliye, işçi alacakları, sözleşmeden doğan borç ve alacaklar, haksız fiilden doğan alacaklar gibi saymak mümkündür. Türk hukuk sisteminde re'sen araştırma ilkesinin hakim olduğu genellikle kamu düzenini yakından ilgilendiren uyuşmazlıklarda arabuluculuğa başvurulması mümkün değildir. Bu kapsamda tahmin edileceği üzere ceza davaları (uzlaşma müessesesi hükümleri saklı kalmak üzere), idare hukuku kapsamında tam yargı ve iptal davaları, iş hukukunda hizmet tespit davaları, aile hukukunda babalık davaları ve nüfus kayıt düzeltme davaları, kişilik haklarını koruyan davalar, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri davalara örnek verilebilir. Belediye bir özel hukuk kişisi gibi özel hukuk işlemleri de yapabileceğinden bu işlemlerinde idare arabuluculuk faaliyetinden yararlanabilir.

Arabulucu taraflar arasındaki diyalogu geliştirmek ve açmak için birçok teknik kullanır. Arabulucu çoğunlukla tarafların birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlayacak ama yönlendirici olmayan sorular yöneltir. Arabuluculuk müzakereleri aksi kararlaştırılmadıkça gizlidir. Arabuluculuk sırasında görüşülenler ne taraflarca ne de arabulucu tarafından açıklanabilir. **Arabuluculuk sürecinin anlaşmazlık ile sonuçlanması halinde, müzakerelerde elde edilen bilgi ve belgeler daha sonra açılması muhtemel bir davada delil olarak kullanılamaz.** Taraflar arabuluculuğa gitmeye zorlanamaz. Taraflar arabuluculuk sürecine bizzat katılabilecekleri gibi avukatları aracılığıyla da kendilerini temsil ettirebilirler.

Ancak uygulamada belediyelerin genel olarak anlaşmama yönünde irade ortaya koydukları görülmektedir. Bu konudaki so-

¹ Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 05.08.2009 tarih ve B.05.0.MAH.0.01.01.00/20535-45649 sayılı görüşü

² Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 05.07.2010 tarih ve B.05.0.MAH.0.01.01.00/19370-45818 sayılı görüşü

runların neler olduğunu ve çözüm önerilerimizi uygulayıcılara yol göstermesi amacıyla ele aldık.

● ARABULUCULUK KOMİSYONU

2017 yılında Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununda 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununa yapılan eklemeler ile Kamuda Arabuluculuk müessesesi ve idare de arabuluculuk ile ilgili düzenlemeler hukuk düzenimize girmiştir 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 1. Maddesinin 2. bendi "**Bu Kanun, yabancılik unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlemesinde uygulanır.**" şeklinde hüküm ifade etmektedir. Kanunun 2. maddesinin (e) bendinde ise "**İDARE**" tanımlanmıştır. İlgili maddede "idare:..... 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan idare ve kurumlar ile 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahalli idareler ve bu idareler tarafından kurulan işletmeleri, özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessesesi ve işletmelerini, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları..." şeklinde hüküm ifade etmektedir Böylelikle artık idare, tarafı bulunduğu özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlemesinde arabuluculuk müessesesini kullanmaya başlamıştır.

Belediyelerde arabuluculuk komisyonunun kurulması ile ilgili olarak 6325 sayılı kanuna 7036 sayılı kanun ile eklenen maddelere bakalım Madde 15- (8) Arabuluculuk müzakerelerinde idareyi, üst yönetici (Belediye Başkanı) tarafından belirlenen iki üye ile hukuk birimi amiri veya onun belirleyeceği

bir avukat ya da hukuk müşavirinden oluşan komisyon temsil eder. Komisyon, arabuluculuk müzakereleri sonunda gerekçeli bir rapor düzenler ve beş yıl boyunca saklar. (9) Komisyon üyelerinin arabuluculuk faaliyeti kapsamında yaptıkları işler ve aldıkları kararlar sebebiyle açılacak tazminat davaları, ancak Devlet aleyhine açılabilir. Devlet ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan üyelere ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder. (10) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir. İlgili maddelerle idarenin arabuluculuk görüşmelerinde temsili için bir komisyon kurulması emredilmiş, bu komisyon üyelerinin kısaca özelliklerinden bahsedilmiş ve komisyon üyelerinin aldığı kararlar için açılacak tazminat davalarının ancak devlet aleyhine açılacağı belirtilerek komisyon üyelerine rücu mekanizması yürürlüğe konulmuştur 2018 yılında yürürlüğe giren Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliğinin 18. maddesinde ise İdarenin nasıl temsil edileceği açıklanmıştır. Ancak her ne kadar açıklansa da gerek kanunda gerekse yönetmelikte yine de eksik olan bazı hususlar bulunmaktadır. Diğer işverenler yetkili kıldıkları çalışanı ile kendisini temsil ettirme imkanı olmasına rağmen belediye işveren olarak mutlaka komisyon ile arabuluculuk görüşmelerine katılmak zorundadır.

Öncelikle ilgili maddenin 1. fıkrası "... Arabuluculuk müzakerelerinde idareyi, üst yönetici (Belediye Başkanı) tarafından belirlenen iki üye ile hukuk birimi amiri veya onun belirleyeceği bir avukat ya da hukuk müşavirinden oluşan komisyon temsil eder. Hukuk biriminin veya kurum avukatının olmadığı hallerde komisyon üyelerinin tamamı üst yönetici (Belediye Başkanı) tarafından belirlenir. Yedek komisyon üyeleri de aynı usulle seçilir. Komisyon kendisini vekil ile temsil ettiremez...." şeklinde hüküm ifade

etmektedir. Aynı maddenin 5. Fıkrası ise "... Belirlenen komisyon üyeleri arabuluculuk sürecinde karar alma konusunda tam yetkilidir...." şeklinde hüküm ifade etmektedir. Buna göre komisyonun aldığı kararını ayrıca belediye başkanının onayına sunmalarına gerek olmadığı sonucuna varılmalıdır. Komisyon da 2 yıl süreyle görev yapmak üzere asıl ve yedek üyeler belirlenir. Süresi dolan üye yeniden seçilebilir. Asıl üyenin katılmadığı toplantıya yedek üye katılır. Komisyon kararlarını oy birliği ile alır. Komisyonun oy çokluğu ile karar alması savunulabilir ancak anlaşma yönünde görüş bildiren kişiler belediyenin menfaatini istiyor sanki diğer üye belediyenin zararını istiyormuş gibi bir algıda oluşabilir. Örneğin işçi tarafından anlaşma olmadığı için açtığı davada daha yüksek bir rakam belirlenmesi halinde red oyu kullanan üye hakkında Sayıştay'ın kamu zararı çıkarma ihtimali ortaya çıkabilir.

● **BELEDİYEDEKİ GÖREVİNDEN AYRILAN KİŞİ TARAFI BELEDİYE OLAN DOSYADA ARABULUCU OLABİLİR Mİ?**

Bilindiği üzere, 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun'un 2 nci maddesinin birinci fıkrası "Birinci madde kapsamına giren yerlerdeki görevlerinden hangi sebeple olursa olsun ayrılanlar, ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde hizmetinde buldukları daire, idare, kurum ve kuruluşlara karşı ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, o daire, idare, kurum ve kuruluştaki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görev ve iş almazlar, taahhüde giremezler, komisyonculuk ve temsilcilik yapamazlar." hükmünü amirdir.

Özetlemek gerekirse; 2531 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinde sayılan yerlerdeki görevlerinden hangi sebeple olursa olsun ayrılmış olanlar hakkında,

1- İşten ayrıldıkları tarih esas alınacak şekilde geriye dönük iki yıl içinde maddede

belirtilen yerlerden herhangi birinde hizmet bulunmasının yeterli olduğu ve bu yerlerde geçen süreyle ilgili asgari veya azami bir süre ön şartının bulunmadığı,

2- Ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, ayrıldıkları yerdeki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda görev ve iş alamayacakları,

3- Üç yıllık süre içinde ayrıldıkları yere karşı doğrudan doğruya veya dolaylı katılım sayılacak şekilde bir görev ve iş alamayacağı, görülmektedir.

Belediyelerin hukuk işleri birimi bünyesinde kadrolu avukatlık yapan ve Arabuluculuk Komisyonlarında görev yapan kişilerin, görevinden istifa etmek ve serbest avukat olarak görev yapmak suretiyle, istifa ettiği belediyenin taraf olacağı davalarla ilgili arabulucu olarak görev alabilmesi belirli şartlara bağlıdır.

Buna göre söz konusu kişiler, görevlerinden ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, ayrıldıkları yerdeki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda görev ve iş alamayacaklar ve üç yıllık süre içinde ayrıldıkları yere karşı doğrudan doğruya veya dolaylı katılım sayılacak şekilde bir görev ve iş yapamayacaklardır.

● SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1- Belediye arabuluculuk davetlerinin yapılacağı adres, kayıtlı elektronik posta adresi ve telefon numarasını internet sitesinde yayınlaması gerekirken bunun genellikle yapılmadığı görülmektedir. Arabuluculuk komisyonunun sekreteryasını yürütenin kontrolünde bir email adresi oluşturulmalı ve arabuluculuk komisyon üyelerine ilişkin bilgileri içeren bir bölüme belediyenin internet sayfasında yer verilmelidir.

2- Başkanlık oluru ile komisyonun çalışma usul ve esasları belirlenmelidir. Birimlerin komisyon tarafından istenilen bilgi ve belgeleri en kısa sürede tam olarak teslim etmeleri yönünde uyarılmalıdır. Hukuk Müşavirliğine bağlı Arabuluculuk şube müdürlüğü kurulması halinde usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenmelidir.

Yönetmelikte "Arabuluculuk Komisyonu üyeleri; biri I. Hukuk Müşaviri tarafından belirlenecek Avukat veya Hukuk Müşaviri; diğerleri, başvurunun niteliğine göre Belediye başkanı tarafından belirlenecek en az üç kişiden oluşur. Gerekli gördükleri takdirde yeter sayıda yedek üyeler de belirlenebilir. İhtiyaç halinde birden fazla komisyon oluşturulabilir. Oluşturulan komisyon arabuluculuk faaliyeti kapsamında düzenlenecek tutanakları, belgeleri ve Arabuluculuk Ücret Sözleşmesini imzalamaya yetkilidir.

Komisyon, I. Hukuk Müşaviri tarafından belirlenen üyenin başkanlığında toplanır. Komisyonun gündeminde bulunan uyuşmazlık hususunda teknik, hukuki, mesleki yorum ve bilgi gerektiren konularla ilgili olarak uzman ya da bilgi sahibi kişiler komisyona davet edilebilir. Davet edilen kişiler Komisyon Başkanınca gerek duyulması halinde yazılı olarak görüşlerini ifade eder ve gerektiğinde konusu ile ilgili alınacak raporu imzalar. Bilirkişi ve uzman görüşü için yapılacak ödemeler hukuk müşavirliği bütçesinden ödenir.

Asıl Komisyon üyelerinin izin, görev, rapor ve benzeri mazeretleri nedeniyle toplantıya katılmamaları halinde, belirlenen yedek üyelerden herhangi biri komisyon toplantılarına katılır.

Komisyon başkan ve üyelerinin arabuluculuk müzakerelerinde kuruluşu temsil etmek üzere görev yaptıkları şehir dışında yapılacak arabuluculuk müzakerelerine katılmak üzere başka bir şehre gitmelerinin gerekmesi halinde; bu işe ilişkin görev emirleri Arabuluculuk Şube Müdürlüğü marifetiyle üyelerin bağlı olduğu ilgili birim amirlerinin koordinesi alınmak suretiyle hazırlanır, 1. Hukuk Müşaviri tarafından imzalanır ve kendilerine 6245 Sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre harcırah ödenir.

Kendisinden bilgi-belge ve görüş talep edilen birimler komisyonun görevi kapsamında ihtiyaç duyduğu her türlü bilgi belge ve görüşü verilen süre içinde Arabuluculuk Şube Müdürlüğüne göndermek veya komisyon kararı üzerine ilgili belgelerin yerinde incelenmesine imkan sağlamak zorundadır.

Komisyon, Komisyon Başkanının ve tüm üyelerin katılımıyla toplanır. Asıl Komisyon üyelerinin bulunmadığı zamanlarda herhangi bir yedek üye toplantıya iştirak eder.

Gerek duyulan hallerde Komisyon Başkanının çağrısı üzerine Komisyon olağanüstü olarak da toplanabilir. Komisyon kararlarını oybirliği ile verir.

Komisyon toplantılarında öncelikle kuruma gelen arabuluculuk davetleri görüşülerek arabuluculuk sürecine devam edilip edilmemesine karar verilir. Komisyonca iştirak edilmesine karar verilen arabuluculuk müzakereleri için, Arabulucu tarafından bildirilen gün ve saatte yapılan ilk toplantı sonrasında, gerektiğinde bilgi sahiplerinden görüş/bilgi alınarak talepte bulunan ile anlaşılması ya da anlaşılmaması yönünde oybirliği ile karar verilir.

Komisyon Başkanı, arabuluculuk müzakereleri sonunda gerekçeli bir rapor düzenler ve bu rapor beş yıl boyunca Arabuluculuk Şube Müdürlüğü tarafından dosyasında saklanır. İş bu rapor komisyon tarafından imzalanan "Arabuluculuk Anlaşma Tutanağı" ya da "Arabuluculuk Anlaşmama Tutanağı" doğrultusunda hazırlanır.

Yetkili arabulucular tarafından Kuruma intikal ettirilen davet mektupları ivedilikle Hukuk Müşavirliğine iletilir,

Davet mektubunun Arabuluculuk Şube Müdürlüğüne ulaşmasıyla birlikte yetkili arabulucuyla iletişime geçmek, başvurucunun görev yeri, talep konusu ve tutarı ile aynı başvurucuya ait herhangi bir talep/dava olup olmadığı gibi hususları tespit ederek komisyona bildirmek,

Başvurucuya ait komisyonun ihtiyaç duyacağı bilgi ve belgeleri temin etmek üzere gerekli yazışmaları yapmak,

Toplantı gün ve saatinde hazır olmak üzere komisyon üyelerine davet mektubunu ve temin edilen bilgi ve belgeleri iletmek.

Toplantı tutanaklarını ve raporlarını hazırlayarak telekonferans vs. yöntemlerle yapılan görüşmelerde arabulucular tarafından düzenlenen kargo, posta vs. yollarla Komisyona gönderilen tutanakları teslim almak, komisyon üyeleri tarafından imzalanmasını takip etmek, imzaları tamamlanan tutanakları sürecin tamamlanmasını teminen arabulucuya göndermek.

Anlaşmaya konu bedel ve arabuluculuk masraflarının ödenmesi için gerekli yazışmaları yapmak.

Her bir arabuluculuk talebine ilişkin dosya düzenleyerek 5 yıl boyunca saklamak.

(Belirli konularda prensip kararı alınması süreci hızlandıracaktır.) Prensip kararı teklifi I. Hukuk Müşaviri tarafından incelenerek bu konuda hazırlanan karar taslağı Belediye Başkanın onayı ile yürürlüğe girer.

Komisyon gündemindeki bir uyuşmazlıkta Arabuluculuk faaliyeti ve süreci ile ilgili olarak daha önceden verilmiş bir prensip kararının bulunması halinde, prensip kararına atıf yapılarak rapor düzenlenir ve süreç takip edilir. Prensip kararları Belediye Başkanını onayı ile yürürlükten kaldırılır." Şeklinde düzenlemelere yer verilmesi yararlı olacaktır.

3- Belediye Başkanı tarafından görevlendirilen komisyon arabuluculuk müzakere faaliyetini yürüttükten sonra gerekçeli bir rapor düzenler ve bu rapor beş yıl boyunca saklanır.

Raporun nasıl düzenlenmesi gerektiğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu konuda gerek Arabuluculuk Daire Başkanlığı gerekse Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği bakanlığınca bir örneğinin ortaya konulması sorun teşkil etmektedir. Buna rağmen; düzenlenecek raporun aşağıdaki bilgileri içermesi gerektir:

ARABULUCULUK GEREKÇELİ RAPOR ÖRNEĞİ

Arabuluculuk Bürosu No:

Büro Dosya No:

Belediye Arabuluculuk No:

ARABULUCUNUN

Adı Soyadı:

TARAF 1

Adı Soyadı:

TARAF 2

Unvanı:

Komisyon Üyeleri:

Uyuşmazlık Konusu: Örneğin işçi/işveren uyuşmazlığı vb..

Arabuluculuk Süresi:/...../..... - .../...../..... Tarihleri arası

UYUŞMAZLIK KONUSU

Burada arabulucuya başvuran kişi tarafından, uyuşmazlık konusu yapılan talepler özetle yazılır.

ARABULUCULUK SONUCU

Buraya son tutanak ile kayıt altına alınan sonuç yazılır.

DEĞERLENDİRME

Ayrıntılı olarak uzlaşma ya da uzlaşmama sebebi açıklanmalıdır. Prensip kararı alınmış ise atıf yapılmalıdır.

6325 sayılı Hukuk uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 15/8 maddesi uyarınca hazırlanan ve aynı madde gereğince 5 yıl boyunca saklanması gereken işbu gerekçeli rapor tarafımızca imzalanarak nüsha olarak düzenlenmiştir...../...../2023

Üye Adı Soyadı
Unvanı

Üye Adı Soyadı
Unvanı

Üye Adı Soyadı
Unvanı

EKLER

Ek 1: Komisyon görevlendirme yazısı

Ek 2: Arabuluculuk son tutanağı

4- Komisyona seçilen üyeler kamudaki iş yoğunluğu sebebi ile ellerinde bulunan mevcut iş üzerine bir de komisyon toplantılarına katılmaktadırlar. Ayrıca komisyon üyelerine ilave bir huzur hakkı benzeri ücret de ödenmemektedir. Bu nedenle ek iş olmaktan çıkarılarak ayrı bir İlçe belediyelerinde Arabuluculuk birimi veya Büyükşehir belediyelerinde Hukuk Müşavirliğine bağlı olarak Arabuluculuk Şube Müdürlüğü kurul-

ması yararlı olacaktır. Bu birim/müdürlüğe bilirkişi/uzman görüşü almak ve ücretinin belediye bütçesinden ödenme imkanı getirilmelidir.

5- Toplantıya katılan komisyon üyeleri anlaşmazlık konusu hakkında değerlendirme yapacak bir bilgiye sahip olmadıklarını genellikle arabuluculuk komisyonunun ilgili idarenin Mali Hizmetler, İnsan Kaynakları ve örneğin işçi alacakları konulu bir başvuruda

işçinin son çalıştığı birimle yazışma yaptığından sürecin uzadığını söyleyebiliriz. Ayrıca işçinin fazla mesai yapıp yapmadığı, yaptıysa ne kadar yaptığı meselesi işçinin çalışmış olduğu son birim ve insan kaynakları ile ilgiliyken, anlaşma neticesinde bedelin ne zaman ödeneceği, peşin veyahut taksitler halinde ödenmesi konusu belediyenin mali hizmetler birimini ilgilendirecektir. Arabuluculuk görüşmesinde ortaya çıkan ve işçi vekilinin arabuluculuk görüşmesine katıldığı için istediği vekalet ücreti ile anlaşma halinde ortaya çıkan arabuluculuk ücretinin ne kadarına idarenin katlanacağı kararını ise ancak belediye başkanı veya yetkili kıldığı başkan yardımcısı tarafından karar verilebilecektir. Komisyon üyelerini arabuluculuk konusunda temel bir eğitim alması sağlanmalıdır.

6- Belediyelerde Sayıştay denetimi sonucunda kamu zararı çıkarılması çekincesi nedeniyle de belediyeler arabuluculukta genelde anlaşmama yönünde karar vermektedirler. Sayıştay tarafından arabuluculuk komisyonlarının verdiği anlaşma yönündeki kararların ve anlaşma miktarlarının kamu zararı kavramı da dikkate alınarak nasıl inceleneceği, konusu henüz netlik kazanmamıştır. Nitekim Sayıştay İzmir Kalkınma Ajansı 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporunda³ “Bir kamu tüzel kişisi olan kalkınma ajanslarının personel istihdamı, personele yapılacak ücret, mali ve sosyal haklar gibi konularda yapacakları işlemler ilgili mevzuatlar içerisinde düzenlenmiş olup, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş ve işlemlerden doğan bir özel hukuk uyuşmazlığı değildir. Bu yüzden personele ödenecek ücret ve sosyal haklara ilişkin işlemler arabuluculuk faaliyeti kapsamında olmayıp, bu konularda ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar için arabuluculuk komisyonuna başvurulması mümkün değildir.” görüşüne yer vermiştir.

7- Belediyelerin sulh yetkisi, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin bi-

rinci fıkrasının (k) bendinde; “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek” belediyenin imtiyaz ve yetkileri arasında sayılmıştır. Aynı Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde de “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin YTL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek” belediye meclisinin görevleri arasında sayılmıştır. Belediye Kanunu'nun 34. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde ise “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek” belediye encümeninin görevleri arasında sayılmıştır. Arabuluculuğa başvurunun dava şartını karşılayıp karşılamayacağını tespit edilmesi de önemli bir husustur. Sulh yetkisinin madde metinleri açık olarak dava şartını zorunlu kılmıştır. Arabuluculuk da bir yargılama işlemi olmadığı için dava şartını karşılayacak hukuki sonuç doğurmaya elverişli bir işlem değildir. Mevcut düzenlemeler ile arabuluculuğa başvurulmuş olması dava açılmış olarak kabul edilemez. Nitekim Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 05.11.2019 tarih ve E.258056 sayılı görüş yazında “arabulucu önündeki uyuşmazlığın dava konusu olma şartını taşımadığı” ifade edilmiştir. Ancak arabuluculuk müessesesi, Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihte henüz var olmayan bir düzenleme idi. Belediye Kanunu hazırlanırken kanun koyucunun dava şartında arabuluculuğu göz önünde bulundurmasının da imkânı yoktu. Burada ayrıca encümen veya meclis kararı alınmaması gerektiği yönünde görüşler bulunmakla birlikte Kanaatimizce Arabuluculuk Kanunu'nda veya Belediye Kanunu'nda ilgili maddelerinin düzenlenmesi ile kanun boşluklarının doldurulmasına veya yargı mercilerinin vereceği istikrarlı kararlara ihtiyaç duyulmaktadır.

³ <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13010>